

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟ

Ο ΗΛΙΟΣ

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Έκδοση 4η (19η)

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤ. ΟΙΚΟΣ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
1938

ΜΕΡΟΣ Β.

§ 1. Ἡ κούκλα μας κοιμᾶται.

1. Ἐνύκτωσε καὶ ἄναψαν τὰ φῶτα.
Ὅλα τὰ παιδιὰ εἶναι τώρα στὸ σπίτι.

Ἡ μικρὴ Βάσω βάζει τὴν κούκλα τῆς
νὰ κοιμηθῆ.

Ἡ κούκλα τῆς Βάσως εἶναι φρόνιμη,
ὅπως ὅλες οἱ κοῦκλες. Ἄμα τὴ βάλουν
στὸ στρῶμα, κοιμᾶται χωρὶς νὰ
κλαίῃ.

«Νὰ κλείσης τὰ μάτια σου τώρα. Κα-
λὴ νύκτα!» τῆς εἶπε ἡ Βάσω.

Ἡ κούκλα, μόλις ἐπλάγιασε, ἔκλεισε
τὰ μάτια.

2. Ἡ Ρήνα κι ὁ Ρήγας ἄφησαν τὰ βι-
βλία τους, καὶ ἐπῆγαν κοντὰ στὴν κού-
κλα:

« Ἄπὸ τώρα τὴν ἔβαλες νὰ κοιμηθῆ; »
ἐρώτησε ὁ Ρήγας.

— « Καλὰ ἔκαμες, Βάσω » εἶπε ἡ Ρήνα.
« Οἱ καλὲς οἱ κοῦκλες πρέπει νὰ κοι-
μοῦνται ἔνωρίς ».

— «Μὴ φωνάζης, Ρήνα, γιὰ νὰ μὴ τὴν ξυπνήσωμε. Πάμε νὰ τὴν ἀφήσωμε νὰ κοιμηθῆ» εἶπε ἡ Βάσω.

Ἡ Ρήνα καὶ ὁ Ρήγας ἔξαναπῆγαν στὰ βιβλία των.

Ἡ Βάσω ἐσκέπασε καλὰ τὴν κούκλα. Ὑστερα ἄρχισε νὰ τὴν κουνῆ καὶ νὰ τὴν νανουρίζῃ :

3. Ὑπνε, ποὺ παίρνεις τὰ μικρά,
ἔλα, πάρε καὶ τοῦτο!
Μικρὸ μικρὸ σοῦ τόδωσα,
μεγάλο φέρε μού το!
Μεγάλο σὰν φηλὸ βουνό,
ἴσιο σὰν κυπαρίσσι,
κι οἱ κλῶνοι του ν' ἀπλώνωνται
σ' ἀνατολὴ καὶ δύση.

4. Ἡ γιαγιά, καθισμένη στὸ σκαμνί,
κοντὰ στὸ τζάκι, γνέθει μὲ τὴ ρόκα της.
Ἄκουει τὸ νανούρισμα καὶ χαμογελᾷ.

Ἡ μητέρα πηγαينوέρχεται καὶ στρώνει τὸ τραπέζι. Εἶναι εὐχαριστημένη γιατί βλέπει νὰ μελετοῦν τὰ δυὸ παιδιὰ της.

5. Ἐξαφνα βροντᾶ ἡ ἑξώπορτα, καὶ ὁ Βελῆς γαβγίζει χαρούμενα.

« Ὁ πατέρας! » φωνάζουν τὰ παιδιά
καὶ τρέχουν ἔξω.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἐσταμάτησε καὶ ἡ
ρόκα τῆς γιαιγιᾶς Βασίλως.

§ 2. Ὁ μπαλωμένος.

1. Πολὺ καμαρώνει ἡ γίδα τῆς γειτό-
νισσας γιὰ τὰ τρία τῆς τὰ κατσικάκια.

Ἔχει ὅμως δίκιο νὰ καμαρώνη. Εἶναι
ἄσπρα καὶ τὰ τρία. Μόνο τὸ μικρό-
τερο ἔχει ἓνα μικρὸ μαῦρο σημάδι
στὴν οὐρά, σὰν μπάλωμα. Γι' αὐτὸ τὸ
λέγουν Μπαλωμένο. Ὁ Μπαλωμένος εἶναι
τὸ πιὸ ζωηρὸ ἀπὸ τὰ τρία.

— « Ἐλα νὰ τὸ πιάσωμε στὰ χέρια
μας » εἶπε ἡ Ρήνα.

— « Ἐγὼ θὰ τὸ πιάσω » λέγει ὁ Ρήγας.

— « Ὁχι, ἐγώ! » φωνάζει ἡ Βάσω.

2. Πόσο ἐγελάσθησαν καὶ τὰ τρία!
Ὁ Μπαλωμένος δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ κα-
τσικάκια ποὺ πιάνονται. Νὰ τον ποὺ χο-
ρεύει ἐμπρὸς στὴ Ρήνα! Μόλις ἐκείνη
ἄπλωσε τὰ χέρια τῆς, αὐτὸς ἔκαμε

ένα μεγάλο πήδημα, και έβρέθηκε μπροστά στη Βάσω.

« Έλα, έλα » του είπε ή Βάσω, και άπλωσε νά τον χαϊδεύση.

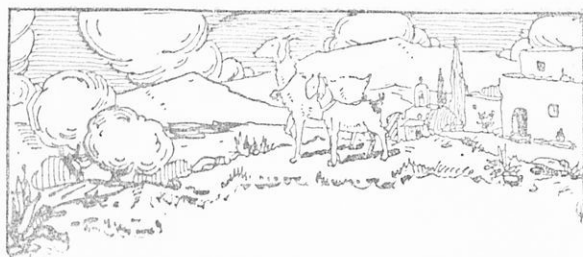
— « Στάσου και έσύ από εκεί, Βάσω, και έσύ από έδω, Ρήνα. Έτσι θα πέση στα χέρια μας » έφώναξεν ό Ρήγας.

Έγελάσθηκαν όμως πάλι. Ό Μπαλωμένος ξέρει και πηδᾶ στο κουτσό πηδᾶ στη μιᾶ και στις δυό και στις τρεῖς. Με τέτοια πηδήματα ξεφεύγει δεύτερη φορά.

Τότε άρχισαν και τᾶ τρία κατσικάκια νά παίζουν όλα μαζί, σαν άδελφια. Πηδοῦν επάνω και κάτω. Χορεύουν στον άέρα. Ίσως καταλαβαίνουν πώς έρχεται ό Μάρτης.

3. Όταν έκουράσθηκαν από τὸ πολύ παιγνίδι, έτρεξαν και τᾶ τρία στη μάνα των νά βυζάξουν. Η γίδα έκαμάρωσε άλλη μιᾶ φορά για τᾶ τρία κατσικάκια της.

Αυτή τή φορά τὸ πιό πολύ γάλα τὸ ήπιε ό Μπαλωμένος. Γιατί αυτός είχε κάμει και τᾶ περισσότερα παιγνίδια.

§ 3. Τὸ κατσικάκι

Ξέρω κάποιο κατσικάκι,
ποῦναι πεταχτό,
κι ἔχει στὸ λαιμὸ στολίδια
κι ἓνα φυλαχτό.

Ξέρο κάποιο κατσικάκι,
ποῦναι μιὰ χαρά,
κι ὅταν βλέπη τὴ μαμά του,
παίζει τὴν οὐρά.

Ξέρω κάποιο κατσικάκι,
ποῦναι τόσο δά,
καὶ στὸ πράσινο τὰμπέλι
θέλει νὰ πηδᾷ.

Ξέρω κάποιο κατσικάκι
μὰ πολὺ ζωηρό,
πούμαθε τρελὰ παιχνίδια
καὶ τρελὸ χορό.

§ 4. Ἐνα μυρμήγκι στὸν ἥλιο.

1. Ἦλθε ὁ Μάρτης. Ὁ ἥλιος λάμπει
στὸ γαλανὸ οὐρανό. Τὰ παιδιὰ ἐβγήκαν
νὰ παίξουν στὸ περιβόλι των.

Καὶ εἶναι τώρα χαρὰ Θεοῦ. Ὅλα λάμπουν
ἐκεῖ μέσα. Ζεσταίνονται τὰ φύλλα
καὶ τὰ λουλούδια· ζεσταίνονται καὶ τὰ
μυρμήγκια. Χαίρονται τὰ παιδιὰ καὶ
τρέχουν.

2. «Πῶ πῶ! τί σηκώνει ἓνα μυρμήγκι!
Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε!» φωνάζει ὁ Ρήγας.

Ἀλήθεια, ἓνα μυρμήγκι ἐσήκωνε ἓνα
μεγάλο κομμάτι ἄχυρο. Ἐπερπατοῦσε
στὸ χῶμα καὶ τὸ ἐπήγαινε· ὄλο τὸ ἐπή-
γαινε. Κάποτε ἐσκόνταβε, καὶ τὸ ἄχυρο
τοῦ ἔπεφτε. Ὁ μύρμηγκας ὅμως τὸ ξα-
νάπαιρνε πάλι. Ὅλο ἐπάλευε, καὶ δὲν
ἤθελε νὰ τὸ ἀφήση.

«Ποῦ τὸ πάει;» ἐρώτησεν ἡ Βάσω.

— «Στὴ φωλιά του» εἶπε ἡ Ρήνα.

— «Καὶ ποῦ εἶναι ἡ φωλιά του;»

— «Γιὰ νὰ ἰδοῦμε, σὲ ποιά τρυῖπα θὰ μπη μέσα. Ἐκεῖ θὰ εἶναι τὸ σπίτι του».

3. Ἐπερίμεναν, ἐπερίμεναν, μὰ ὁ μύρμηγκας ὅλο ἐπερπατοῦσε. Σὲ λίγο πάλι ἐσκόνταφε καὶ ἔπεσε ἀνάσκελα.

«Τί λέγεις, Ρήνα, τὸν βοηθοῦμε νὰ σηκωθῆ;» εἶπεν ὁ Ρήγας.

— «Θὰ ἰδῆς ποῦ θὰ τὸ κάμη ὁ μόνος του, Ρήγα».

Καὶ ἀλήθεια· ὁ μύρμηγκας ἐκατάφερε νὰ σηκωθῆ. Τότε ἐξαναπῆρε τὸ ἄχυρο μὲ τὶς τσιμπίδες του καὶ τὸ ἐτραβοῦσε.

Πηγαίνει, πηγαίνει φορτωμένος. Κανεὶς ὅμως δὲν ξέρει πότε θὰ φθάσῃ καὶ ποῦ εἶναι ἡ φωλιά του.

§ 5. Τὸ σπίτι τοῦ μύρμηγκα.

1. «Ποῦ πηγαίνεις, μύρμηγκα, μ' ἓνα φόρτωμα σανό; Πές μας ποῦν' τὸ σπίτι σου, μύρμηγκα ταξιδευτή;»

2. «Γιὰ νὰ βρῆς τὸ σπίτι μου,
πέντε ὀργιές θὰ περπατήσης,
καὶ μιὰ τρυπα θ' ἀπαντήσης.
Ἄπ' τὴν τρυπα κατεβαίνεις
καὶ σ' ἑφτά κατώγια μπαίνεις.
Κεῖ εἶν' τοῦ μύρμηγκα τὸ σπίτι,
δίχως πόρτα καὶ φεγγίτη.
Σκοτεινό 'ναι σὰν κρυφῶνας,
μὰ ζεστό σὰν ἀχερῶνας.
Τρώγω, πίνω μὲς στ' ἀμπάρι
τὸ Γενάρη, τὸ Φλεβάρη,
κι ἄς θυμῶνη ὁ χειμῶνας».

§ 6. Οἱ πελαργοί.

1. Εἶναι ἀπόγευμα. Ὁ Ρήγας, ἡ Ρήνα καὶ τὰ ἄλλα παιδιὰ τῆς γειτονιάς ἔχουν σχολάσει ἀπὸ ὦρα. Τώρα παίζουν κοντὰ στὴν ἐκκλησία. Τότε ἔρχεται καὶ ὁ ἐκκλησάρης καὶ κτυπᾷ τὴν καμπάνα. Ἐξαφνα παίρνει μιὰ πέτρα, τὴ ρίχνει στὴ σκέπη τῆς ἐκκλησίας καὶ φωνάζει δυνατά: «Ξού, ξού, ξού!» Ξαναρίχνει καὶ ἄλλη πέτρα, καὶ φωνάζει πιὸ δυνατά: «Φύγετε ἀπὸ δῶ! θὰ λερώσετε τὰ κεραμίδια τῆς ἐκκλησίας». Ἦθελε νὰ διώξη

τούς πελαργούς, πού εἶχαν ἔλθει ἀπό
χθές μέ τὸ Μάρτη.

2. Ἐξαφνα ὅμως ἀκούει ¹μιά φωνή
ἀπὸ πίσω του.

«Δὲν κάμνεις καλά, μπαρμπα - Χαρά-
λαμπε, νὰ διώχνης τούς πελαργούς ἀπὸ
τὴν ἐκκλησιά. Εἶναι καὶ αὐτοὶ παιδιὰ τοῦ

Θεοῦ. Καὶ ποῦ ἄλλοῦ μποροῦν νὰ φωλιάσουν καλύτερα ἀπὸ τὸ σπίτι του; Ἐκεῖνος ποὺ τὰ ἔστειλε ἐδῶ, κάτι ξέρει».

Ἦτο ὁ παπα-Θύμιος, ποὺ ἤρχετο γιὰ τὸν ἔσπερινό. Ὁ ἐκκλησάρης δὲν ἀντιμίλησε. Ἐκίνησε μονάχα τὸ κεφάλι, ἄφησε τὸ πετροβόλημα καὶ ἐμπῆκε στὴν ἐκκλησία.

§7. « Ὁ παπα-Θύμιος ξέρει πιὸ πολλὰ ἀπὸ μένα ».

1. Ὁ μπάρμπα-Χαράλαμπος, ὁ ἐκκλησάρης, σκαλίζει ἀπὸ τὸ πρωὶ σήμερα τὸ περιβολάκι τῆς ἐκκλησίας.

Ὅπου βρίσκει πέτρες, τὶς ρίχνει σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ περιβολιοῦ.

Κάποια φορὰ ἐπῆρε νὰ σηκώση καὶ μιὰ μεγάλη πέτρα. Μὰ στὴ στιγμή τὴν ἀφήνει. « Ἐνα φίδι! Ἐνα μεγάλο φίδι » φωνάζει· καὶ πετιέται μακριά.

2. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀποτελειώση τὸ λόγο του, καὶ νά, ἕνας πελαργὸς πετᾶ ἀπὸ τὴ στέγη τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὀρμᾶ

ἴσια κατ' ἐκείνη τὴν πέτρα ἐπάνω στὸ φίδι.

Γυρεύει νὰ τσιμπήσῃ τὸ φίδι στὸ κεφάλι. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο πολεμᾷ νὰ δαγκάσῃ τὸν πελαργό.

Ὁ πελαργὸς τοῦ προβάλλει πάντα τὴ μιὰ πτερούγα του ἀνοικτὴ, καὶ τὸ φίδι τὴ δαγκάνει πολλές φορές.

Ἔτσι πελαργὸς καὶ φίδι παλεύουν πολλὴ ὥρα.

Στὰ τελευταῖα ὁ πελαργὸς δίνει τοῦ φιδιοῦ μιὰ δυνατὴ τσιμπιὰ στὸ κεφάλι, καὶ τὸ ἀποτελειώνει. Ὑστερα τὸ πιάνει μὲ τὴ μεγάλη μύτη του, καὶ τὸ πάει φηλὰ στὴ φωλιά του.

3. Ὁ ἐκκλησάρχης τὰ ἔβλεπεν ὅλα αὐτὰ ξαφνιασμένος. Καὶ ὅταν εἶδε τὸν πελαργὸ νὰ νικᾷ τὸ φίδι, ἔκαμε τὸ σταυρό του καὶ ἐμουρμούρισε: « Ὁ παπα-Θύμιος ξέρει πιὸ πολλὰ ἀπὸ μένα ».

§ 8. Ἡ τυφλόμουγα.

1. Τὸ κουδούνι ἐκτύπησε, καὶ ὅλα τὰ παιδιά βγαίνουν στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου. Εἶναι χαρούμενα, γιατί ὁ ἥλιος λάμπει σήμερα πρὸ πολὺ.

«Ποιὸς παίζει τὴν τυφλόμουγα;» φωνάζει ἡ Ρήνα.

Στὴ στιγμὴ ἀγόρια καὶ κορίτσια μαζεύονται κοντὰ της.

«Ἐλάτε νὰ σᾶς λαχνίσω» λέγει ἡ Ρήνα.

Τὰ παιδιά κάνουν κύκλο, καὶ ἡ Ρήνα ἀρχίζει νὰ τὰ λαχνίζει μὲ αὐτὸ τὸ τραγουδάκι:

2. Ἄνεβαίνω στὴ συκιὰ
καὶ πατῶ στὴν καρυδιά,
πίνω τὸ γλυκὸ κρασί
ἀπ' τὴν κούπα τῆ χρυσή.

Ὁ λαχνὸς πέφτει στὸν Κώστα, καὶ ἡ Ρήνα πάει νὰ τοῦ κλείσῃ τὰ μάτια μ' ἓνα μανδῆλι.

«Ὁχι! δὲν τὸ παραδέχομαι. Δὲν εἶναι καλὸ αὐτὸ τὸ λάχνισμα» φωνάζει ὁ Κώστας.

— «Δὲν πειράζει, ξέρω καὶ ἄλλο λάχνισμα πιὸ καλό. Ἐλάτε, παιδιά, νὰ σαῶ λαχνίσω» λέγει ἡ Ρήνα.

3. Τὰ παιδιὰ ξανακάνουν τὸν κύκλο, καὶ ἡ Ρήνα ἀρχίζει νὰ λαχνίζει πάλι τὰ παιδιὰ μὲ ἄλλο τραγουδάκι τώρα:

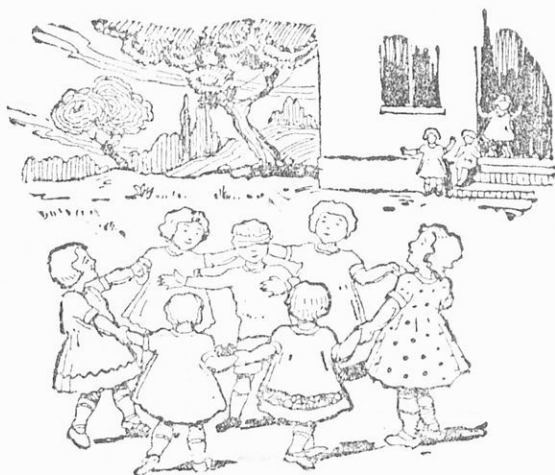
Ἄνέβηκα στὴν πιπεριά
νὰ κόψω ἓνα πιπέρι...

Πάλι ὁμως ὁ λαχνὸς πέφτει στὸν Κώστα. «Εἶδες; εἶδες, Κώστα;» τοῦ φωνάζουν ὅλα τὰ ἄλλα παιδιὰ. «Ἡ πονηριά σου δὲ σὲ ὠφέλησε». Ὁ Κώστας ντροπιασμένος πλησιάζει στὴ Ρήνα. Ἐκείνη τοῦ δένει τὰ μάτια, καὶ τὸ παιχνίδι ἀρχίζει.

4. Τὰ παιδιὰ τρέχουν γύρω ἀπὸ πολλὸ κοντὰ στὸν Κώστα, ποὺ ἦτο τυφλόμυγα.

Ἐκεῖνος προσπαθεῖ νὰ πιάσῃ κανένα καὶ νὰ μαντεύσῃ ποιὸς εἶναι. Γελιέται τὶς πρῶτες δυὸ φορές. Στὴν τρίτη πιάνει τὸ Ρήγα καὶ ἀρχίζει νὰ τὸν φάχνη.

Ὁ Ρήγας δὲν μιλεῖ, μὰ οὔτε καὶ τὰ ἄλλα παιδιὰ. Στέκουν κοντὰ του χωρὶς νὰ σαλεύουν. Θέλουν νὰ ἰδοῦν,

Τὰ παιδιά τρέχουν γύρω στήν τυφλόμυγα.

θά τὸν καταλάβῃ τὸ Ρήγα; Ὁ Κώστας ἄργησε, στὸ τέλος ὅμως τὸν ἐκατάλαβε. Ψάχνοντας ἔπιασε τὴν καινούργια πέτσινη σάκα του καὶ ἀμέσως ἐφώναξε: « Ὁ Ρήγας Καλομοίρης! »

« Ὁλόκληρος! » ἐπετάχθηκε τότε ἡ Ρήνα' καὶ ἔλυσε τὸ μανδῆλι ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Κώστα. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ ἐτοιμάζετο νὰ κλείσῃ τὰ μάτια τοῦ Ρήγα, κτυπᾶ τὸ κουδούνι.

« Τοσο γρήγορα! » λέγουν ὅλα τὰ παιδιά' ἀλλὰ μπαίνουν ἀμέσως στὸ σχολεῖο.

§ 9. Μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι.

1. Τόσα κεφάλια σήμερα κοιτάζουν ψηλά στὴ στέγη τοῦ σχολείου.

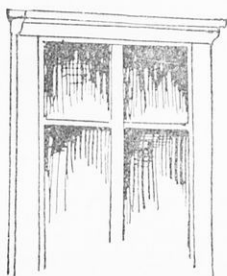
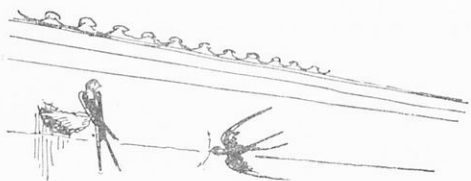
Δύο χελιδόνια πηγαينوέρχονται ὡς ἐκεῖ, καὶ κτίζουν τὴ φωλιά των. Τὸ καθένα κοιτάζει νὰ κολλήσῃ μὲ τὴ μύτη του ἀπὸ ἓνα κομματάκι μαλακὸ πηλό.

2. Σὲ λίγο ὅλο τὸ σχολεῖο εἶναι μαζεμένο ἐκεῖ· μαζί μὲ τὰ παιδιὰ καὶ ὁ δάσκαλος. Καὶ βλέπουν ὅλοι πῶς τὰ χελιδόνια κτίζουν τὸ σπίτι των.

Κάποτε δὲν κολλᾷ ὁ πηλός, καὶ πέφτει ἀπὸ τὴ θέση του. Τὰ χελιδόνια φέρνουν γρήγορα ἄλλο κομματάκι, καὶ τὸ κολλοῦν ἐκεῖ πού πρέπει.

«Κοίταξε, σὰ νὰ εἶναι κτίστες» εἶπε κάποιο παιδί.

«Τὰ χελιδόνια εἶναι πιὸ καλοὶ τεχνῖτες καὶ ἀπὸ τοὺς κτίστες», εἶπε ὁ δάσκαλος. «Ἐκεῖνοι ἔχουν τόσα ἔργα-λεῖα: τὸ φτυάρι, τὸ τσαπί, τὸ πηλοφόρι, τὸ μυστρί, τὸ σφυρί καὶ ἄλλα. Τὰ χελιδόνια ἔχουν μονάχα τὴ μυτίτσα των».

Κοίταξε, σά νά είναι κτίστες!»

3.—«Καὶ σὲ πόσες ἡμέρες θὰ μπορέσουν νὰ τελειώσουν τὸ κτίσιμο τῆς φωλιάς των;» ἐρώτησεν ὁ δάσκαλος, καὶ ἐκτύπησε τὸ κουδούνι.

—«Καὶ ἐγὼ γιὰ μιὰ στιγμή ἐχάλασα τὴ χελιδονοφωλιά τοῦ σπιτιοῦ μας» ἐμουρμούρισε ὁ Κώστας. Καὶ ἐμπῆκε στὴν ἀΐξη τοῦ μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι.

---

§ 10. Ἡ Βάσω ἀλλάζει τὴν προσευχὴ τῆς.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἡ Βάσω δὲν εἶπε τὴ συνηθισμένη προσευχὴ τῆς. Εἶπε αὐτή:

Θεέ, ποὺ βλέπεις τὰ σπιτάκια
τὰ μικρά, σὰν τὸ δικό μας
στεῖλε στὸ παράθυρό μας
μιὰ φωλιά χελιδονάκια.

Θέ μου, πούχεις ὅλα τ᾽άστρα·
Θέ μου, πούχεις τ᾽αγγελούδια,
κάμε τὴ μικρὴ μου γλάστρα
νὰ γεμίση ἀπὸ λουλούδια.

Θέ μου, δώσε μου μιὰ χάρη,
νάχω δυὸ ἄσπρα περιστέρια,
νά τοὺς δίνω ἐδῶ σὰ χέρια
τὸ νερὸ καὶ τὸ σιτάρι.

---

§ II. «Αὐτὸ λέγω κι ἐγώ» εἶπε ἡ Βάσω.

1. Τί χαρά, πού τὴν εἶχε ἓνα πρωὶ ἡ Βάσω! Ρίχνει μιὰ ματιὰ στὴ γλάστρα της, καὶ τί νὰ ἰδῆ! Ἡ βιολέτα της ἔχει ἀνθίσει. Νά, ἓνα μικρὸ κλωναράκι της γεμάτο ἀπὸ ἀσπρογάλαζα λουλουδάκια.

Καὶ τί ὠραῖα πού μυρίζουν!

Πάει καὶ ὁ Ρήγας στὴ δική του γλάστρα, μὰ τίποτε. Κανένα λουλούδι!

2. «Εἶναι πού τὴν πότιζες πιὸ πολὺ ἀπὸ μένα, Βάσω» λέγει ὁ Ρήγας πικραμένος.

Τοὺς ἀκούει ὁ πατέρας του καὶ λέγει:
«Ἴσως νὰ ἔβαλε ἡ Βάσω καλύτερη κοπριά στὴ γλάστρα της».

—«Εἶναι καὶ τὸ χῶμα» φωνάζει ἡ μητέρα φηλὰ ἀπὸ τὸ μπαλκόνι. «Μὰ ἡ

Βάσω τὴ δική της τὴ γλάστρα τὴν ἔχει πάντα στὸν ἥλιο. Ἐσὺ τὴ δική σου τὴν ἔχεις στριμωγμένη πάντα στὸν ἥσκιο».

— «Αὐτὸ λέγω καὶ ἐγώ» εἶπε καὶ ἡ Βάσω.

§ 12. Οἱ ἀετοί.

1. Τρεῖς σταυραετοὶ θὰ παραβγοῦν σήμερα μὲ τὸ ἀστέρι τοῦ Ρήγα.

Πρῶτος ἀφήνει τὸν κόκκινο ἀετὸ τοῦ ὁ Κώστας. Στὴν ἀρχὴ παίρνει δυὸ τοῦμπες, σὲ λίγο ὅμως τραβᾷ φηλά. Ὑστερα ἔρχεται ὁ γαλάζιος ἀετὸς τοῦ Γιώργου, καὶ ἀπὸ κοντὰ ὁ ἀετὸς τοῦ Νίκου, κατακίτρινος. Καὶ οἱ τρεῖς πετοῦν φηλά καὶ εἶναι σὰ μεγάλα πουλιά.

2. Μὰ νὰ καὶ τὸ ἀστέρι τοῦ Ρήγα μὲ τὰ τέσσερα χρώματα!

Εἶναι ἄσπρο καὶ κόκκινο, γαλάζιο, καὶ κίτρινο.

Σὲ λίγο φθάνει τοὺς ἄλλους τρεῖς ἀετούς. Ὅλοι κοιτάζουν καὶ περιμένουν. Θὰ τοὺς περάσῃ τάχα;

3. Ἡ Βάσω βάζει μιὰ φωνή. Τὸ ἀστέρι τοῦ ἀδελφοῦ της ἔδωσε μιὰ και ἐξεπέρασε τοὺς ἀετούς. Καὶ τώρα τραβᾷ ἀκόμη ψηλότερα. Κοντεύει νὰ φθάσῃ τὰ σύννεφα.

« Ἐλᾶτε τώρα νὰ μὲ φθάσετε! » φωνάζει ὁ Ρήγας μὲ περηφάνεια.

4. Ἐξαφνα τοῦ ξετυλίγεται μέσα ἀπὸ τὰ χέρια ὁ σπάγγος καὶ κόβεται. Ὁ Ρήγας τὸν ἀρπάζει καὶ τὸν ξαναδένει.

Τὸ ἀστέρι ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ πετάξῃ σὰν πρῶτα. Ἔχει σχισθῆ σὲ δυὸ μεριές, καὶ τὰ ζύγια του ἔχουν χαλάσει λίγο. Εἶναι σὰ νὰ κουτσαίνῃ. Οἱ ἀετοὶ ἐπέρασαν τὸ ἀστέρι.

« Τὴν ἔπαθες, Ρήγα! Ἀπὸ τὴν πολλή τὴν περηφάνεια ἐκουτσάθηκε τὸ ἀστέρι σου » τοῦ λέγει ἡ Ρήνα.

§ 13. Τὸ περιβόλι.

1. Πῶς ἄλλαξε τὸ περιβόλι τοῦ κύρ Φώτη Καλομοίρη! Ὅλα τὰ δένδρα εἶναι ἀνθισμένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἀμυγδαλιές. Ἐκεῖνες εἶχαν δέσει κιόλας τὰ στακτο-

πράσινα ἀμύγδαλά των. Οἱ ροδακινιές ὁμως καὶ οἱ κυδωνιές εἶναι ὅλες μὲ τὰ λουλούδια των τὰ τριανταφυλλένια. Ἄλλα πάλι δένδρα εἶναι κάτασπρα, σὰ χιονισμένα. Καὶ ἀνάμεσα στὰ ἄσπρα καὶ στὰ τριανταφυλλένια λουλούδια των βουίζουν οἱ μέλισσες.

2. Πεταλοῦδες πετοῦν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι. Ἄλλες πράσινες, ἄλλες κόκκινες καὶ κίτρινες, ἄλλες γαλάζιες.

Καὶ μιὰ μικρὴ πεταλούδα μὲ παρδαλὰ πτερὰ ἐβάλθηκε νὰ τρελάνη τὴ Βάσω.

Ἄπὸ τὴ ροδακινιά πετᾷ κάτω σὲ μιὰ παπαρούνα· ἀπὸ τὴν παπαρούνα στὸ χαμομήλι, καὶ ἀπὸ τὸ χαμομήλι φηλὰ στὴν κερασιά.

Ἡ Βάσω τρέχει πέρα δῶθε, μὰ ποῦ νὰ τὴν πιᾶση!

3. Ἡ πεταλούδα ἔξαφνα περνᾷ ἀπὸ τὴ μύτη της. Ἡ Βάσω ἀπλώνει γρήγορα καὶ τὰ δυὸ χέρια. Καὶ νά, θὰ τὴν ἔπιανε. Ἐπαραπάτησεν ὁμως καὶ ἐξαπλώθηκε χάμω στὸ χῶμα.

Ἡ πεταλούδα ἔξαναπέρασε μπροστὰ στὰ μάτια της καὶ ὕστερα ἐχάθηκε στὰ δένδρα τοῦ περιβολιοῦ.

§ 14. Μιά πεταλούδα.

Μιά μικρή πεταλούδα
χορεύει τρελά,
τραλαλά, τραλαλά!

Πότε τρέχει έδω κάτω
και πότε ψηλά,
τραλαλά, τραλαλά!

Ή Βασούλα τή βλέπει
και τήν κυνηγά,
τραλαλά, τραλαλά!

«Τώρα θα σε πιάσω»
τῆς λέει, «τί χαρά!»
τραλαλά, τραλαλά!

— «Δέν μπορείς να με πιάσης,
γιατί έχω φτερά»,
τραλαλά, τραλαλά!

Ή μικρή πεταλούδα
χορεύει τρελά,
τραλαλά, τραλαλά.

---

§ 15. Ἡ βαρκούλα.

1. Πόσα παιδιὰ ἐπῆγαν πάλι σήμερα ἔξω στὸ μικρὸ ποταμάκι! Καὶ τὸ μικρὸ ποταμάκι κυλᾷ ἤσυχα ἀνάμεσα στὰ καλάμια, ὅπως πάντα. Ἡ Ρήνα μὲ τὸ Ρήγα καὶ μὲ τὰ ἄλλα παιδιὰ ρίχνουν στὸ νερὸ καραβάκια καὶ βαρκούλες. Ἀλλὰ μιὰ βαρκούλα ξεχωρίζει ἀπ' ὅλες· εἶναι τοῦ Νίκου.

Ἔκοψε ἓνα ξύλο πλατὺ καὶ τὸ ἴσιασε. Ἐμπρὸς τὸ ἔκαμε μυτερὸ καὶ πίσω στρογγυλό. Τοῦ ἀνοιξε καὶ μιὰ τρυπά στή μέση, καὶ ἐκεῖ ἐστερέωσε τὸ μικρὸ κατάρτι. Στὸ κατάρτι ἐπάνω ἐπέρασε καὶ τὸ πανί του, ἓνα ἄσπρο χαρτί. Καὶ πίσω τοῦ ἐκάρφωσε ἡ Ρήνα μιὰ μικρὴ σημαίουλα.

2. Τὸ ποταμάκι ἐπῆρε τὴ βαρκούλα καὶ ἐπήγαινε σιγὰ σιγὰ πέρα μακριά· ὥσπου ἐχάθηκε μέσα στὰ πράσινα χόρτα.

§ 16. Τὸ ποταμάκι.

- « Ἄπο ποῦ εἶσαι, ποταμάκι; »
— « Ἄπο κείνο τὸ βουνό ».
— « Πῶς κατέβηκες στὸν κάμπο; »
— « Τὰ χωράφια νὰ ποτίσω
καὶ τοὺς μύλους νὰ γυρίσω ».
— « Στάσου νὰ σὲ ἰδοῦμε λίγο,
ποταμάκι μας καλό! »
— « Βιάζομαι πολὺ νὰ φύγω,
ν' ἀνταμώσω τὸ γιαλό ».
-

§ 17. Οἱ βάτραχοι καὶ τὸ θηρίο.

Στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ κάθονται πολλοὶ βάτραχοι καὶ ἠλιάζονται. Καὶ εἶναι ἄλλοι καταπράσινοι καὶ μικροὶ —τόσοι δά!— ἄλλοι μεγάλοι καὶ κιτρινόμαυροι.

Ἡ Βάσω, μόλις τοὺς εἶδε, ἐπῆγε νὰ τοὺς κυνηγήσῃ.

« Βρεκεκεκέξ, κοᾶξ κοᾶξ » ἐφώναξαν ἔξαφνα· καὶ μπλούμ! ἐβούτηξαν ὅλοι μέσα στὸ ποτάμι.

Εἶδαν τὴ μικρὴ τὴ Βάσω καὶ ἐτρό-

μαξαν. Τὴν ἐπῆραν γιὰ μεγάλο θηρίο. Μὰ καὶ τὸ θηρίο, ἄμα ἄκουσε τὴ φωνή των, ὅπου φύγη φύγη!

---

§ 18. Στολίζουν τὸν Ἐπιτάφιο.

1. Ντάγκ! ντάγκ!

Γιατί σημαίνει ἡ καμπάνα ἔτσι ἀργὰ καὶ λυπητερά; Εἶναι Μεγάλη Παρασκευὴ σήμερα, καὶ στολίζουν τὸν Ἐπιτάφιο. Σήμερα τὰ ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια κουβαλοῦν ἀπὸ τοὺς κήπους λουλούδια στὴν ἐκκλησία. Ἡ ἀνοιξη βγάζει γιὰ τὸν Ἐπιτάφιο τὰ καλύτερα στολίδια τῆς: βιολέτες, τριαντάφυλλα, πασχαλιές καὶ ἄλλα πολλά.

2. Ἦλθε μεσημέρι, καὶ ἡ Ρήνα ἐξέχασε νὰ φάγη. Μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα κορίτσια κοιτάζει νὰ κάμη ὠραῖο τὸν Ἐπιτάφιο τῆς ἐκκλησίας. Γυρεύει νὰ τῆς φέρουν καὶ ἄλλα λουλούδια. Τὰ βάζει σωρὸ καὶ τὰ ξεχωρίζει. Βάζει

χωριστὰ τὰ κόκκινα, χωριστὰ τὰ γαλάζια. Καὶ τὴν ὥρα ποὺ στολίζει τὸν Ἐπιτάφιο, ρωτᾶ μέσα της:

«Τάχα ὁ δικός μας Ἐπιτάφιος θὰ ἔχη τὰ περισσότερα λουλούδια καὶ τὰ καλύτερα, ἢ μήπως θὰ εἶναι πιὸ ὁμορφος τῆς ἄλλης γειτονιάς;»

Ἦχι! δὲν ἔγινε ἄλλος ὁμορφότερος. Αὐτὸς ὁ Ἐπιτάφιος ἦτο ὁ καλύτερος. Ἔτσι εἶπαν ὅλοι, ὅταν ἐτελείωσε. Δὲν ἔκαμαν λοιπὸν ἄδικα τόσον κόπο ἢ Ρήνα καὶ τὰ ἄλλα τὰ κορίτσια.

3. «Τώρα ποὺ ἐτελείωσες τὸ στόλισμα» τῆς εἶπε τὸ ἀπόγευμα ἢ γιαγιά, «ἔλα νὰ περάσης τρεῖς φορές ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο».

Ἡ Ρήνα ἐπέρασε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κουβούκλι τρεῖς φορές. Ἐπειτα ἔκαμε καὶ τὸ σταυρό της, καὶ ἡ γιαγιά τὴν ἐσήκωσε, γιὰ νὰ ἀσπασθῆ. Καὶ ἡ Ρήνα ἀσπάσθηκε τὸ Χριστό, ποὺ ἔκοιμᾶτο μέσα στὰ λουλούδια καὶ στὶς εὐωδιές.

§ 19. Περνᾶ ὁ Ἐπιτάφιος.

1. Κοντεύουν μεσάνυκτα καὶ οἱ καμπάνες τῆς ἐκκλησίας κτυποῦν ἀργὰ καὶ λυπητερά.

Ἡ Βάσω μὲ τὴ γιαιγιά τῆς περιμένουν στὸ μπαλκόνι τοῦ σπιτιοῦ. Κρατοῦν στὰ χέρια ἀναμμένες λαμπάδες καὶ περιμένουν νὰ περάσῃ ὁ Ἐπιτάφιος.

2. Καὶ νά, σὲ λίγο φαίνεται ἀπὸ μακριὰ κόσμος πολὺς μὲ ἀναμμένες λαμπάδες. Ἔρχονται σιγὰ σιγὰ. Κάποτε στέκονται. Τότε ἀκούεται μακριὰ ἡ φωνὴ τοῦ παπα-Θύμιου ποὺ φάλλει. Ὁ κόσμος ξανακινᾶ πάλι, καὶ φάλλουν ὅλοι μαζί τώρα: «Κύριε, ἐλέησον, Κύριε, ἐλέησον, Κύριε, ἐλέησον!»

3. Ὑστερα ἀπὸ λίγο περνοῦν καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Φώτη Καλομοίρη. Ἐμπρὸς πηγαίνουν τὰ ἐξαπτέρυγα καὶ ὁ σταυρός. Πίσω τὸ ἀνθοστολισμένο κουβούκλι. Τὸ κρατοῦν στὰ χέρια τέσσερεις ἄνδρες καὶ ἀκολουθοῦν πολλὰ παιδιὰ.

Πῶς λάμπουν τὰ λουλούδια μέσα στὶς χιλιάδες φῶτα!

4. Ἡ γιαγιά σκορπίζει ἀπὸ ἓνα πανέρι ροδόφυλλα, καὶ ὁ κόσμος πάλι φάλλει: «Κύριε, ἐλέησον» τρεῖς φορές.

Σὲ λίγο γυρίζουν τὸ δρόμο, καὶ στὸ τέλος χάνονται ὅλοι. Μὰ οἱ καμπάνες ἀκόμα κτυποῦν ἀργὰ καὶ λυπητερά!

§ 20. Ἡ γιαγιά ἄρχισε τὸ παραμῦθι.

1. Ἔχουν ὦρα πολλή, ποὺ ἡ Ρήνα, ὁ Ρήγας καὶ ἡ Βάσω περιμένουν νὰ ἀκούσουν τὴν καμπάνα τῆς ἐκκλησίας. Κοντεύουν μεσάνυκτα, καὶ ἐκείνη δὲν κτυπᾷ ἀκόμη. Καὶ αὐτοὶ ἔχουν ἐτοιμασθῆ σὲ ὅλα.

Ἐλούσθηκαν, ἐπλύθηκαν καὶ ἐσυγυρίσθηκαν. Ἐφόρεσαν καὶ τὰ καινούργια ροῦχα καὶ τὰ καινούργια τὰ παπούτσια. Ἐτοίμασαν καὶ τὰ φαναράκια καὶ τὰ κεριὰ των· γιατί θὰ πᾶνε ἀπόψε στὴν Ἀνάσταση μὲ ὅλους τοὺς δικούς των.

Μὰ ὁ μπάρμπα-Χαράλαμπος, ὁ ἐκκλησάρης, ἀκόμη δὲν ἄρχισε νὰ κτυπᾷ

τήν καμπάνα. Καί τὰ παιδιά ἀρχίζουν νὰ νυστάζουν. Τότε ἡ γιαγιά ἄρχισε τὸ παραμῦθι :

2. «Μιά φορά καί ἕναν καιρὸ ἦτο μιὰ γριά πολὺ πτωχή. Δέν εἶχεν ἡ κακομοίρα κανένα στὸν κόσμον, μήτε ἄνδρα, μήτε συγγενή. Ὅλοι τῆς εἶχαν πεθάνει.

» Ἐκάθητο μονάχη σ' ἕνα παλιὸ καλυβάκι. Χρήματα δέν εἶχε, γιὰ νὰ ἀγοράσῃ φωμί καὶ φαγί, καὶ ἐζοῦσε μὲ χόρτα.

» Κάθε μέρα ἔπαιρνε τὸ σακκούλι τῆς, ἐπήγαινε ὡς τὸ βουνὸ καὶ ἐμάζεψε χόρτα. Ἐμάζεψε καὶ ξύλα. Τὰ ἔφερεν στὸ καλύβι· ἔβραζε τὰ χόρτα καὶ τὰ ἔτρωγε. Ἔτσι ἐζοῦσε ἡ κακομοίρα ἐκείνη ἡ γριά...

» Μονάχα μιὰ γειτονοπούλα τῆς, ἕνα κορίτσι, ἐφρόντιζε γιὰ τὴ δυστυχησμένη τὴ γριά. Ὅταν ἔφηναν φρέσκο φωμί στὸ σπίτι των, ἔφερεν στὴ γριά μιὰ φέτα μεγάλη, ζεστὴ ζεστή.

3. »Μιά μέρα μαρτιάτικη ἡ γριά αὐτὴ

ἐπῆγε νὰ μαζεύσῃ χόρτα. Ἐπῆρε τὸ σακκουλάκι τῆς, ἔφθασε σιγὰ σιγὰ στὸ βουνό, καὶ ἄρχισε νὰ μαζεύῃ χόρτα: ραδίκια, μολόχες, καὶ ἄλλα τέτοια.

» Νὰ σου ὁμως καὶ συννεφιάζει, καὶ σὲ λίγο ἀρχίζει νὰ βρέχῃ. Τί νὰ κάμῃ τότε ἡ καημένη ἡ γριά! Νὰ γυρίσῃ πίσω στὸ καλύβι τῆς, δὲν ἐπρόφθαινε. Νὰ σταθῇ ἐκεῖ, θὰ ἐβρέχετο.

» Κοιτάζει νὰ βρῇ κανένα μέρος νὰ τρυπώσῃ. Πηγαίνει λίγο παραπέρα, καὶ βλέπει μακριὰ μιὰ σπηλιά. Τρέχει μὲ τὸ μισογεμᾶτο σακκουλάκι τῆς στὸν ὦμο. Φθάνει καὶ τρυπώνει μέσα στὴ σπηλιά.

4. » Ἄλλὰ μόλις ἐμπῆκε, ἐξαφνίσθηκε. Στὴν πιὸ βαθιὰ ἄκρῃ τῆς σπηλιάς βλέπει ἓνα γέρο ἀσπρομάλλη καὶ ἀσπρογένῃ. Καὶ γύρω ἀπ' αὐτὸν τὸ γέρο δώδεκα μεγάλα καὶ ὁμορφα παλληκάρια.

» Τὰ παιδιὰ αὐτὰ ἐκάθοντο ἀπὸ τρία τρία μαζί· εἶχαν καὶ τὰ χέρια τῶν περασμένα τὸ ἓνα στὸ λαιμὸ τοῦ ἄλλου.

» Τὰ πρῶτα τρία παιδιὰ ἐφοροῦσαν στὰ κεφάλια τῶν στεφάνια, καμωμένα

ἀπὸ λογῆς λογῆς λουλούδια: ἀπὸ τριαντάφυλλα, ἀπὸ βιολέτες, ἀπὸ παπαροῦνες καὶ ἄλλα.

» Τὰ παρακάτω τρία ἦσαν στεφανωμένα μὲ στάχια. Τὰ ἄλλα τρία ἐκρατοῦσαν μὲ τὸ ἓνα τῶν χέρι σταφύλια, κυδώνια καὶ μήλα.

» Μονάχα τὰ τρία τελευταῖα παιδιά δὲν ἐφοροῦσαν τίποτε στὸ κεφάλι καὶ τίποτε δὲν ἐκρατοῦσαν στὰ χέρια. Ἦσαν ὅμως καὶ αὐτὰ ἀγκαλιασμένα καὶ τυλιγμένα μὲ ἄσπρες χονδρὲς γοῦνες.

5. » Ἦτο ὁ γερο-Χρόνος μὲ τὰ δώδεκα παιδιά του, τοὺς δώδεκα μῆνες. Μὰ ἡ γριά ἐκείνη μήτε τὸν πατέρα, μήτε κανένα ἀπὸ τὰ παιδιά του ἐγνώρισε. Τοὺς ἐχαιρέτισε μονάχα καὶ τοὺς ἐπαρακάλεσε νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ καθίση μέσα στὴ σπηλιά των, ὥσπου νὰ σταματήσῃ ἡ βροχή.

«Μεῖνε, καλὴ κυρούλα, ὅσο θέλεις στὴ σπηλιά μας» εἶπεν ὁ γέρος, ὁ πατέρας τῶν παιδιῶν. «Αὐτὸς ὁ τρελο-Μάρτης, βλέπεις ἦτο ἀνάγκη νὰ μᾶς χαλά-

ση τὴν ὀμορφὴν μέρα καὶ νὰ βρέξη».

—«Τί λέγεις, γέροντά μου» ἀντιμίλησε ἀμέσως ἡ γριά. «Ξεχνᾷς, τί λέγει ὁ κόσμος γιὰ τὶς βροχὲς τοῦ Μάρτη;

Ἄν ρίξη ὁ Μάρτης δυὸ νερά
κι ὁ Ἀπρίλης ἄλλο ἓνα,
χαρὰ σ' ἐκείνον τὸ ζευγᾶ,
ποῦ ἔχει φυτεμένα.

«Βέβαια τὸ ξεχνᾷς αὐτό, γι' αὐτὸ κατηγορεῖς τὸ Μάρτη, τὸν καλὸ τὸ μῆνα».

Ὁ.—«Καὶ πῶς νὰ μὴν κατηγορήσῃ κανεὶς τὸ Μάρτη;» ἐπετάχθη καὶ εἶπε ἓνα ἀπὸ τὰ τρία παιδιά, τὰ στεφανωμένα μὲ λουλούδια. «Εἶναι ἄλλος μῆνας χειρότερος ἀπὸ αὐτόν; Μιὰ μέρα ζέστη, τὴν ἄλλη κρύο. Καὶ τί κρύο; Χειρότερα καὶ ἀπὸ τὸ χειμῶνα. Ὑστερα βροχὲς, λάσπες, ἀέρας, συνάχια, ἀρρώστειες! Νά, τέτοιος εἶναι ὁ Μάρτης. Γδέρνει τὸν κόσμον. Γι' αὐτὸ τὸν λέγουν καὶ Γδάρτη.

—«Μὴ λέγεις, παιδί μου, τέτοια λόγια γιὰ τὸ Μάρτη. Αὐτὸς εἶναι ἀπὸ τοὺς καλύτερους μῆνες τοῦ χρόνου. Αὐτὸς μᾶς φέρνει τὴν ἀνοιξή. Αὐτὸς κάμνει καὶ

μπουμπουκιάζουν τὰ δένδρα καὶ ἀνοίγουν τὰ λουλούδια. Αὐτὸς λέγει τοῦ ἡλίου καὶ ζεσταίνει πιὸ πολὺ, καὶ λυώνουν τὰ χιόνια καὶ μᾶς ἔρχονται πάλι τὰ πουλιά ἀπὸ τὰ ξένα μέρη. Καὶ πόσα ἄλλα καλὰ δὲν μᾶς φέρνει ὁ Μάρτης ὁ καλὸς ὁ μήνας!»

Τὸ παλληκάρι εὐχαριστήθηκε ἀπὸ τὰ καλὰ λόγια τῆς γριᾶς καὶ δὲν ἐμίλησε πιά. Γιατὶ ἦτο αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Μάρτης.

7.—«Καλὰ, ὁ Μάρτης εἶναι καλὸς μήνας, κυρούλα. Γιὰ τὸν Ἀπρίλη ὅμως τί μπορεῖς νὰ πῆς; Εἶναι ἀπὸ τοὺς χειρότερους μῆνες τοῦ χρόνου» εἶπε τὸ παλληκάρι πού ἐκάθετο παραπάνω.

—«Μπά! παιδάκι μου, τί κάθεσαι καὶ λέγεις τέτοια λόγια γιὰ τὸν Ἀπρίλη;» ἀποκρίθηκε ἡ γριά. «Καὶ εἶναι ἄλλος κανένας μήνας τόσο ὁμορφος σὰν τὸν Ἀπρίλη; Ποιὸς ἔχει πιὸ πολλὰ τριαντάφυλλα καὶ πιὸ καλὲς μυρωδιὲς ἀπὸ αὐτόν; Ποιὸς ἔχει ὠραιότερα κελαδήματα ἀπὸ τὸν Ἀπρίλη; Καὶ τί μέρες πού μᾶς κάμνει! Χαρὰ Θεοῦ! Μήτε ζέστη μήτε κρύο. Καὶ κοντὰ στὰ ἄλλα

τὰ καλά, μᾶς φέρνει καὶ τὴ Λαμπρὴ
μὲ τὰ κόκκινα αὐγά. Πῶς τὰ ξεχνᾶς
ὅλα αὐτά, παιδί μου; Καὶ πῶς κατηγο-
ρεῖς τὸν Ἀπρίλη, τὸν πιὸ καλὸ μῆνα
τοῦ χρόνου;»

Εὐχαριστήθηκε πολὺ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λό-
για τῆς γριᾶς ὁ Ἀπρίλης, καὶ ἐσώπασε.

8. » Ἔτσι, σὰν τὸ Μάρτη καὶ σὰν τὸν
Ἀπρίλη, ἠθέλησαν νὰ δοκιμάσουν τὴ
γριά, ἕνας ἕνας, ὅλοι οἱ ἄλλοι μῆνες.

» Ὁ καθένας τῆς ἔλεγε, πῶς εἶναι
κακὸς ὁ τάδε μῆνας. Τότε ἄρχιζεν ἡ
γριά νὰ ἐπαινῇ αὐτὸν τὸν μῆνα, νὰ
βρίσκη χίλια δυὸ χαρίσματα του.

» Κανένα δὲν ἄφησε ἀπαίνευτο. Ἀ-
κόμη καὶ γιὰ τοὺς χειμωνιάτικους μῆ-
νες, τὸ Δεκέμβρη, τὸ Γενάρη καὶ τὸ
Φλεβάρη εἶπεν ἡ γριά καλὰ λόγια.
Ἐβρῆκε καὶ γι' αὐτοὺς χαρίσματα πολλὰ.

» Οἱ μῆνες ὅλοι εὐχαριστήθηκαν γιὰ
αὐτό. Ἀλλὰ πιὸ πολὺ εὐχαριστήθηκε
ὁ πατέρας των, ὁ γερο-Χρόνος.

» Τότε ἔκαμε νόημα ἐκεῖνος στὰ παι-
διά του. Καὶ ἀμέσως ἐκεῖνα σηκώνονται,
παίρνουν τὸ σακκούλι τῆς γριᾶς καὶ τῆς

λέγουν: «Άφησέ μας, καλή κυρούλα, νά σου ἀπογεμίσωμε ἐμεῖς τὸ σακκούλι! Εἶσαι γερόντισσα καὶ ἐκουράσθηκες».

» Σὲ λίγο ἐγύρισαν μὲ γεμᾶτο τὸ σακκούλι καὶ εἶπαν: «Πάρε τὸ σακκούλι σου, καλή κυρούλα, καὶ πήγαινε στὸ καλό. Μὰ κοίταξε καλά, νά μὴν τὸ ἀνοιξης στὸ δρόμο· μονάχα ὅταν φθάσης στὸ σπίτι σου».

» Εὐχαρίστησε τὰ παιδιὰ ἢ γριά. Εὐχήθηκε στὸν πατέρα των νά τὰ χαίρεται, ἐχαιρέτισε καὶ ὕστερα ἐξεκίνησε γιὰ τὸ καλύβι.

9. » Στὸ δρόμο τῆς ἐφαίνετο τὸ σακκούλι πολὺ βαρὺ. Μόλις ἤμποροῦσε νά τὸ βαστᾶ στὸν ὦμο της. Δὲν ἔλεγεν ὅμως τίποτε. Σιγὰ σιγὰ ἔφθασε στὸ καλύβι της, καὶ ἀνοιξε τὸ σακκουλάκι. Τί νά ἰδῆ! Ἄντις γιὰ χόρτα, βλέπει φλουριά, κίτρινα κίτρινα καὶ γυαλιστερά. Ἐθάμβωσαν τὰ μάτια τῆς γριάς ἀπὸ τὴ γυαλάδα ἐκείνη...»

10. «Ντάν, ντάν» ἀκούονται ἔξαφνα οἱ καμπάνες· καὶ τὸ παραμῦθι ἔμεινε στὴ μέση.

§ 21. Ἀνάσταση.

1. Ἡ καρμπάνα ἐξακολουθεῖ νὰ κτυπᾷ χαρούμενα. Τὰ παιδιὰ ἀναφαν τὰ φαναράκια, ἐπῆραν τὰ κεριά των, καὶ ἀμέσως ἐβρέθηκαν στὴ ἐξώπορτα.

Σὲ λίγο ξεκινοῦν ὅλα γιὰ τὴν ἐκκλησία. Μαζί των τώρα ἔρχεται καὶ ἡ γιαγιά. Φορεῖ τὴ γιορτινὴ τῆς φορεσιά. Κρατεῖ καὶ τὸ κερὶ τῆς Βάσως, στολισμένο μὲ χρυσόχαρτα.

2. Πόσος κόσμος εἶναι μαζεμένος στὴν αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας! Ὅλοι στέκονται καὶ ἀκούουν. Ἡ Ρήνα σηκώνεται στὰ νύχια γιὰ νὰ ἰδῆ.

Ὁ παπα-Θύμιος ἀστράπτει ἀπὸ χαρὰ. Εἶναι ντυμένος κάτασπρα. Κάτι φάλλει, μὰ δὲν ἀκούεται καθαρά.

Ἐξαφνα ὑψώνει τὴ φωνή του πιὸ δυνατῆ:

«Δεῦτε λάβετε φῶς!»· καὶ ἀμέσως σηκώνει ψηλὰ τὴν ἀναμμένη λαμπάδα του.

3. Ὅλοι τότε τρέχουν νὰ ἀνάψουν τὰ

κεριά των ἀπὸ τὸ δικό του κερι. Μο-
νομιᾶς φωτίζεται ὀλόκληρη ἡ αὐλή καὶ
ὁ παπα-Θύμιος ἀρχίζει νὰ φάλλη τὸ
«Χριστὸς ἀνέστη».

4. Τότε μιὰ ρουκέτα πετιέται ψη-
λὰ στὸν οὐρανὸ ὕστερα καὶ ἄλλη καὶ
ἄλλη. Σχίζουν τὸν ἀέρα, σὰν ἀναμμένα
φίδια καὶ σφυρίζουν.

Ἡ Βάσω ἐτρόμαξε. Ἐπιάσθηκε ἀπὸ τὸ
χέρι τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ εἶπε: «Πᾶ-
με νὰ φύγωμε, Ρήγα!»

—«Τὶς ρουκέτες φοβᾶσαι, Βάσω; κρι-
μα!» τῆς λέγει ἐκεῖνος· καὶ ἀρχίζει νὰ
φάλλη μαζί μὲ τῆ Ρήνα καὶ τὰ ἄλλα
παιδιὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη».

§ 22. Ἡ κλώσα.

1. «Πότε, γιαγιά, θὰ βγάλη τὰ κλω-
σοπούλια της ἢ δική μας ἢ κλώ-
σα; Ἔχει τόσες ἡμέρες, ποὺ κλωσᾶ.
Τῆς γειτόνισσας ἢ κλώσα ἔβγαλε τὰ
πουλάκια της». Αὐτὰ ἐρωτοῦσε μιὰν ἡ-
μέρα ἡ Βάσω τῆ γιαγιά της.

— Ἀκόμη, παιδί μου, ἀκόμη λίγο, καὶ θὰ βγάλη καὶ ἡ δική μας τὰ δικά της. Πρέπει νὰ περάσουν τρεῖς σωστὲς ἐβδομάδες. Μὴ βιάζεσαι, καὶ θὰ βγοῦνε καὶ αὐτὰ μὲ τὸ καλό!» ἀποκρίθηκε ἡ γιαιγιὰ Βασίλω.

2. Καὶ ἐβγήκαν. Καὶ εἶναι τόσο πολλά! Ἡ Βάσω δὲν μπορεῖ νὰ τὰ μετρήσῃ. Εἶναι ὅλα κίτρινα, σὰν καναρίνια, καὶ ὅλα ὄμορφα!

Τὰ βλέπει ἡ Βάσω καὶ τὰ λαχταρᾷ. Πῶς ἤθελε νὰ ἔπιανε κανένα! Δὲν τολμᾷ ὅμως νὰ τὸ κάμῃ. Θυμᾶται τὴν τσιμπιά, ποῦ τῆς ἔδωσεν ἡ περυσινὴ κλώσα. Εἶχεν ἀπλώσει νὰ πιάσῃ ἓνα κλωσοπούλι τῆς. Ὁρμησεν ὅμως ἡ κλώσα καὶ ἐτσίμπησε τὸ χέρι τῆς. Καὶ πῶς τὴν ἐπόνεσεν ἐκείνη ἡ τσιμπιά τότε!

3. «Πὶ πὶ πὶ!» φωνάζουν κάθε λίγο ἐκεῖνα. Θέλουν νὰ ποῦν: «Πεινοῦμε, μητέρα, πεινοῦμε. Δὲ θὰ μᾶς δώσης τίποτε νὰ φᾶμε;»

— «Κλὸ κλὸ κλό!» τοὺς ἀποκρίνεται ἡ κλώσα. Δηλαδή: «Περιμένετε μιὰ

στιγμή. Κάτι θὰ σᾶς οἰκονομήσω». Καὶ ἀμέσως ἀρχίζει πότε νὰ φάχνη, καὶ πότε νὰ σκαλίζη τὸ χῶμα. Καὶ κάτι βρῖσκει. Πότε κανένα σποράκι, πότε καὶ κανένα μυρμηγκάκι, πότε καὶ κανένα σκουλήκι. Δὲν τὸ τρώγει ὅμως αὐτή. Σκύβει τὸ κεφάλι της καὶ φωνάζει δυνατὰ καὶ γρήγορα: «Κλοῦ κλοῦ κλοῦ κλοῦ!» Στὴ στιγμή τρέχουν τὰ κλωσόπουλά της καὶ τὸ τρώγουν. Καὶ αὐτὸ γίνεται κάθε τόσο.

4. Κάποτε κουράζονται τὰ κλωσόπουλα, εἴτε καὶ κρυώνουν. Τὸ νιώθει ἡ μητέρα των, τὰ καλεῖ κοντά της καὶ τὰ κουκουλώνει μὲ τὰ πτερὰ της. Ἔτσι δὲν φαίνονται ὀλότελα. Μονάχα ἡ φωνὴ των ἀκούεται πότε πότε: «Πὶ πὶ πὶ πὶ!»

Ἡ Βάσω στενοχωριέται. Νομίζει πὼς θὰ σκάσουν ἔτσι κουκουλωμένα. Καὶ τῆς ἔρχεται νὰ τρέξη καὶ νὰ τὰ γλυτώσῃ.

Μὰ νά! ὕστερα ἀπὸ λίγο ἀρχίζουν ἐκεῖνα καὶ ξετρυπώνουν ἕνα ἕνα ἀπὸ

τὰ πτερὰ τῆς μητέρας των. Καὶ τρέ-
χουν πάλι καὶ πιπίζουσι καὶ τσιμποῦν
τὸ χῶμα.

---

§ 23. Ἡ κλώσσα.

«Κλὸ κλὸ κλό!» μ' ἓνα θυμὸ
στὴν αὐλὴ γυρνᾷ ἡ κλώσσα,
μὲ τὸ φουσκωτὸ λαιμό,
τὰ κλωσόπουλα τὰ τόσα.

«Κλώσσα, κλώσσα μας παλιά,
τί θυμώνεις, σὰ ζυγώνω;
Δὲ σοῦ ἀγγίζω τὰ πουλιά,
μόνο ποὺ τὰ καμαρώνω.

» Μιὰ τὰ κράζεις τρυφερά,
κάτι ποῦβρες νὰ μοιράσουν·
μιὰ ἀποκάτω ἀπ' τὰ φτερὰ
τὰ σκεπάζεις νὰ ἡσυχάσουν».

---

§ 24. Κοντὰ στὴ θάλασσα.

1. Τὸ σχολεῖο σήμερα ἔχει ἐκδρομὴ.
Εἶναι Τετάρτη ἀπόγευμα, καὶ κατέβηκε
κάτω στὸ γιαλό.

“Όταν έπερνούσαν από τὸ σπίτι των, ἐπῆρεν ἡ Ρήνα καὶ τὴν ἀδελφή της, τὴ Βάσω, μὲ τὴν ἄδεια τοῦ δασκάλου της.

Ὁ Βελῆς ἀκολούθησε καὶ αὐτός, χωρὶς ἄδεια...

2. “Όλοι τώρα παίζουν ἐκεῖ στὴν ἀκρογιαλιά.

Νά μιὰ συντροφιά, ποὺ θέλει νὰ φτειάση μὲ ἄμμο ἓνα μεγάλο φούρνο. Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ. “Όταν εἶναι νὰ βάλουν τὴ σκεπή, πέφτει ὁ φούρνος καὶ χαλᾶ.

Τὰ παιδιὰ ξαναρχίζουν ἀπὸ τὴν ἀρχή. Καὶ πάλι ὅμως ὅταν φτειάνουν τὴ σκέπη, ὁ φούρνος ξαναπέφτει.

«Τί νὰ κάμωμε;» ρωτᾶ τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Κανένα ὅμως δὲν ξέρεי τί πρέπει νὰ γίνῃ.

Ὡς τόσο δὲν τὸν ἀφήνουν. Καὶ ξαναδοκιμάζουν. Μὰ πάλι πέφτει ἡ σκεπή τοῦ φούρνου.

3. «Βρέξετε πιὸ πολὺ τὴν ἄμμο, καὶ φτειάστε στρογγυλὴ τὴ σκεπή» τοὺς λέγει ἡ Ρήνα, ποὺ ἐπερνούσε ἀπὸ ἐκεῖ.

Ἄμεσως βρέχουν τὴν ἄμμο περισσότερο, στρογγυλεύουν τὴ σκεπὴ καὶ ὁ φούρνος στεριώνει.

Καὶ εἶναι τώρα τέλειος μὲ τὸν καπνοδόχο του καὶ μὲ τὴν πορτίτσα του. Ἄκόμη καὶ καρβέλια ἔχει μέσα του.

Κρίμα πού λείπει ἡ φωτιά!

4. Ἄλλα παιδιὰ παραπέρα κάμνουν δυὸ πηγάδια· τὸ ἓνα λίγο μακριὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Σκάβουν μὲ τὰ χέρια, ὥσπου βρίσκουν νερό. «Καὶ τί νερό!» λέγει ὁ Σπύρος. «Καθαρὸ σὰν κρύσταλλο!»

—«Μὰ καὶ λίγο ἄλμυρό» λέγει ἡ Φανή.

—«Τὰ μαγκάνια μὲ τοὺς κουβάδες πῶς θὰ τὰ καταφέρωμε τώρα;» ρωτᾷ ἡ Λαμπρινή.

Δὲν προφθάνει ὁμως νὰ ἀποτελειώσῃ τὸ ρώτημά της. Ἔρχεται ἓνα κυματάκι, πέφτει ἐπάνω στὰ δυὸ πηγάδια καὶ τὰ χαλᾷ.

—«Μᾶς ἔβαλε τώρα καὶ μαγκάνια καὶ κουβάδες» λέγει ὁ Στέλιος λυπημένος.

—« Ἐλάτε πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὸ κῦμα, νὰ φτειάσωμε ἄλλα! φωνάζει ἡ Σταυρούλα· καὶ ὅλοι ξαναρχίζουν ἀπὸ τὴν ἀρχή.

5. Ἡ Βάσω ἔχει πάρει μαζί καὶ τὴν κούκλα τῆς· καὶ τώρα θέλει νὰ τῆς κάμη μπάνιο. Τὴν ξεντύνει λοιπὸν καὶ τὴ βουτᾶ στὴ θάλασσα. Καὶ ἔτσι βουτημένη στὸ νερό, τὴν κρατεῖ κάμποση ὦρα.

Σὲ λίγο τὴ βγάζει, μὰ τί νὰ ἰδῆ! Τὸ πρόσωπο τῆς Τριανταφυλλιᾶς τῆς ἔχει γίνει κατακίτρινο, ἐνῶ πρῶτα ἦτο κόκκινο, σὰν τὸ τριαντάφυλλο.

Ἐφοβήθηκε ἡ Βάσω μὴν ἐκρύωσε ἡ κούκλα τῆς· καὶ ἀμέσως ἄρχισε νὰ τὴ ντύνῃ. Ἐκείνη ὅμως δὲν εἶχε τίποτε. Μονάχα ποὺ ἐξεπλύθηκε τὸ κόκκινο χρῶμα ἀπὸ τὸ πρόσωπό τῆς.

§ 25. Πρωτομαγιά.

1. Ὅλη ἡ χώρα βουίζει ἀπὸ φωνές καὶ ἀπὸ τραγούδια. Εἶναι πολὺ πρῶι.

Ἄκόμη δὲν ἔχει βγῆ ὁ ἥλιος καὶ ὄλο τὸ σχολεῖο τραβᾶ τὸ μεγάλο δρόμο γιὰ τὸ δάσος.

Πηγαίνουν, ὄλο πηγαίνουν καὶ τὰ τραγούδια των γεμίζουν τὸν ἀέρα:
«Καλῶς τονε τὸ Μάη, τὸ Χρυσομάη...»

2. Νά, τώρα μέσα στὸ δάσος ἀρχίζουν τὴ δουλειά!

Ἡ Ρήνα μὲ τὴν τάξη της πολεμᾶ νὰ φτειάσῃ τὸ μαγιάτικο στεφάνι γιὰ τὸ σχολεῖο. Θέλει νὰ τὸ κάμῃ καλύτερο ἀπὸ τὸ περυσινό. Καὶ βάζει ὅλα τὰ δυνατά της. Τὰ ἄλλα παιδιὰ τὴ βοηθοῦν ὅσο μποροῦν.

Τῆς κουβαλοῦν ἓνα σωρὸ πρασινάδες καὶ ἀγριολούλουδα: παπαροῦνες, μενεξέδες, κρινάκια, ἀνεμῶνες, βιολέτες καὶ ἄλλα. Καὶ ἡ Ρήνα βάζει μὲ τάξη καὶ ὅπου πρέπει τὸ καθένα. «Μὰ γιὰ νὰ ἴδοῦμε, θὰ τὰ καταφέρετε;» λέγει ὁ δάσκαλος· καὶ τῆς πάει καὶ αὐτὸς ἓνα κόκκινο ἀγριολούλουδο.

3. Ὁ Ρήγας ὅμως μὲ τοὺς φίλους του δὲν κοιτάζει οὔτε μᾶηδες, οὔτε

λουλούδια. Τρυπώνουν στο δάσος και μαζεύουν φράουλες. Μιά φυλάγουν και τρώγουν τρεῖς.

Ἐξαφνα ψηλά ἀπὸ τὸ δένδρο ἀκούσθηκε ἓνα δυνατὸ κελάδημα, πὺ γίνεται ὀλοένα δυνατώτερο καὶ πιὸ γλυκό :

«Εἶναι τὸ ἀηδόνι» λέγει ὁ Κώστας.

Κοιτάζουν, μὰ ὅσο καὶ ἂν ἐκοίταξαν, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸ ἰδοῦν.

4. Ἡ Βάσω δὲν ξεκολλᾷ ἀπὸ τὴν κούνια.

Τὴν ἔφτειασε ἡ Μαρίνα μὲ ἄλλα κορίτσια. Κουνιοῦνται καὶ αὐτά, βάζουν καὶ τὴ Βάσω.

Καὶ πῶς τῆς ἀρέσει τῆς Βάσως τὸ κούνημα! Φαντάζεται πῶς εἶναι πουλι καὶ πετᾷ. Ὅλο καὶ πιὸ ψηλά.

«Σὲ λίγο θὰ φθάσω ὡς τὸν οὐρανό» συλλογίζεται· καὶ φωνάζει: «Πιὸ φηλά! πιὸ φηλά ἀκόμη!»

Τὴ βλέπει ὁ Βεληῆς, κουνᾷ τὴν οὐρά του, τρέχει πέρα δῶθε· καὶ γαβγίζει χαρούμενος.

---

§ 26. «Ἦλθε τὸ καλοκαίρι».

1. Ἡ Βάσω γυρίζει χαρούμενη σήμερα ἀπὸ τὸ καλύβι των. Ἐπῆγε μὲ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα της νὰ μαζεύσουν τὰ μούσμουλα καὶ τὰ κερᾶσια τοῦ περιβολιοῦ των. Καὶ ἄργὰ τὸ ἀπόγευμα ἐγύρισε μὲ διπλὰ κόκκινα σκουλαρίκια στὰ αὐτιά της.

2. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μούσμουλα καὶ τὰ κερᾶσια, ὁ κύρ Φώτης ἔφερε καὶ δυὸ ἀγγουράκια, λίγα κολοκυθάκια καὶ λίγες κόκκινες ντομάτες. Καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὸ περιβόλι των.

Τὰ εἶδαν ὁ Ρήγας καὶ ἡ Ρήνα καὶ ἐξαφνίσθησαν :

«Πότε κióλας ἔφθασαν;» ἐρώτησεν ἡ
Ρήνα.

—«Ἐμπῆκεν ὁ Ἰούνιος, δὲν τὸ ξέρε-
τε;» ἀποκρίθηκε ἡ μητέρα της. «Ἄπὸ
αὔριο ὁ πατέρας σας θὰ βάλῃ νὰ θε-
ρίσουν. Ἦλθε τὸ καλοκαίρι! Καὶ ὅταν
ἔρχεται αὐτὸ τὸ εὐλογημένο, ὅλα φθά-
νουν· καὶ τὰ κολοκυθάκια καὶ τὰ ἀγ-
γούρια καὶ οἱ ντομάτες».

—«Γιατί, μαμά, δὲν λέγεις καὶ τὰ
καρπούζια καὶ τὰ πεπόνια;» ἐρώτησεν
ὁ Ρήγας.

—«Τὰ ἄφησα νὰ τὰ θυμηθῆς ἐσύ»
εἶπε χαμογελώντας ἡ μητέρα του.

---

§ 27. Καλοκαίρι.

Ὁ κόσμος λάμπει
σὰν ἓν ἄστέρι·
βουνὰ καὶ κάμποι,
δένδρα, νερὰ
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι.
Θεοῦ χαρά!

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.
Παιδιά ἀγγελούδια
φάλλουν τραγούδια
στὸ καλοκαίρι.
Θεοῦ χαρά!

§ 28. Ἡ μυγδαλιά.

Ἡ νυφούλα ἡ μυγδαλιά
ἔβαλε τὰ νυφικά της
Καὶ μιὰ γέρικη ἑλιά
Καμαρώνει τὰ προικιά της.

«Μυγδαλιά μου, μυγδαλιά,
Ἄκου με καὶ μέ, νὰ ζήσης:
Γιατί βιάστηκες ν' ἀνθίσης;
Δὲ φοβᾶσαι τὰ χιονιά;

Ἄκου ἐμένα, ποῦχω χρόνια».
Μὰ ἡ καλή μας μυγδαλιά
ἔστολίστηκε διπλά
Μὲ λουλούδια καὶ μὲ χιόνια.

ΤΕΛΟΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ

Τὸ ἀγνωστικὸ αὐτὸ τῆς Α' τοῦ Δημοτικοῦ παρουσιάζει τὴ ζωὴ τριῶν παιδιῶν μίᾳ μικροαστικῆς οἰκογενείας μέσα σ' ἕνα χρόνο. Στὸ α' μέρος ἀρχίζομε ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ προχωροῦμε ὡς τὴν ἀνοιξή· στὸ β' μέρος θὰ ἔχωμε τὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν τὴν ἀνοιξή καὶ τὸ καλοκαίρι. Ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν δίνομε μόνο σκιῆς χαρακτηριστι- 4 κές. Τὴ μετάβαση ἀπὸ τὴ μιά σκηνὴ στὴν ἄλλη θὰ τὴν κἀνὴ ὁ δάσκαλος ἔτσι, ὥστε τὰ παιδιὰ νὰ ἔχουν ἐμπρὸς τῶν τὴν ἐνότητα τοῦ συνόλου καὶ τὴν εἰκόνα τῶν διαφόρων ἐποχῶν (π. χ. στὴ σελ. 36—37: Ἦρθε τὸ φθινόπωρο καὶ τὰ χελιδνία φεύγουν. Μαζὶ μὲ τὰ χελιδνία ἔφυγε καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Καλομοίρη ἀπὸ τὴν ἐξοχή. Στὸ δρόμο, πού γύριζαν στὴν πόλη, εἶδαν ἕνα γεωργὸ νὰ ὀργώνῃ τὸ χωράφι του κτλ.). Γιὰ αὐτὸ ὅμως εἶναι ἀπαραίτητο, πρὶν ἀρχίσῃ ἡ διδασκαλία, νὰ διαβάσῃ ὁ δάσκαλος ὀλέκληρο τὸ ἀλφαβητάριο.

Τὰ 32 πρῶτα μαθήματα (σ. 1—37) μᾶς ὀδηγοῦν στὴν ἐξοχή, ὅπου σὲ μιά καλύβα μένει ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Καλομοίρη, δηλαδὴ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα, ἡ γιαγιά, ὁ Ρήγας —9 ἐτῶν ἀγόρι—ἡ Ρήνα καὶ ἡ μικρὴ Βάσω. Ἀπὸ τὴ σελ. 38 ὡς τὸ τέλος εἴμαστε πιά στὴν πόλη. Στὴν ἀρχὴ (σ. 1—11) τὸ βιβλίο ὀμιλεῖ μὲ εἰκόνα, γι' αὐτὸ στὰ π ρ ὠ τ α μ α θ ἡ μ α τ α ὁ δάσκαλος θ' ἀρχίξῃ ἀπὸ τὴν εἰκόνα· θὰ ὀδηγῇ τὰ παιδιὰ νὰ τὴν παρατηροῦν προσεχτικὰ, νὰ βγάξουν ἀπὸ τὴν εἰκόνα μόνοι τῶν τὸ κείμενο, κι ἔπειτα θὰ προχωρῇ στὴ διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς. Ἀπὸ τὸ μάθημα ὅμως 12 καὶ παρακάτω οἱ εἰκόνες ἔχουν δευτερεύουσα σημοσία, γιατί τὸ κείμενο ἀποτελεῖ ὀλόκληρο, πού τὴν καταλαβαίνει τὸ παιδί καὶ χωρὶς καμιά εἰκόνα.

Ἐπειδὴ στὴν ἀρχή, ἀπὸ τὴν συντομία τοῦ κειμένου, μπορεῖ ἴσως νὰ παρανοηθῇ ἡ ἱστορία, δίνομε συντομώτατα τὸ σκελετὸ τῆς ἀπάνω σ' αὐτὸν μπορεῖ ὁ δάσκαλος νὰ συμπληρῶν τὸ μῦθο ὀνάλογα μὲ τίς τοπικὰς συνθήκας τοῦ σχολείου του.

(Σελ. 1—5) Πηγαίνουν ὅλοι ἀπὸ τὸ βράδυ ἐκδρομὴ σ' ἕνα λόφο, ὅπου ὕπάρχει ἔξω-κλήσι. Πολὺ πρῶτ' ὁ Ρήγας καὶ ἡ Ρήνα ἀνεβαίνουν στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου καὶ βλέπουν τὸν ἥλιο ν' ἀνατέλλῃ. Γυρίζοντας πίσω τρέχουν καὶ τραγουδοῦν τὸ ἀκόλουθο τραγουδάκι.

1. Μὴ μικρὴ πεταλούδα χορεύει τρολλά. λά, ά, λά, λά, λά.	3. Τὸ παιδάκι τὴ βλέπει καὶ τὴν κεντηᾶ, λά, λῖ, λά, λά, λά	5. —Ἄν μπορεῖς νὰ μὲ πιάσης, για ἱ ἔχω φτερά» λά, λά, λά, λά, λά.
2. Πότε τρέχει δῶ κάτω καὶ πότε ψηλά, λά, λά λά λά, λά.	4. «Τώρα δὲ θὰ σὲ πιάσω!» τῆς λέει «τί χ'ρά!» λά, λά, λά, λά, λά.	6. Ἡ μικρὴ πεταλούδα χορεύει το λά λά, λά, λά, λά, λά.

Ἀπὸ τὸ τραγουδάκι αὐτὸ, πού πρέπει νὰ τὸ μάθουν τὰ παιδιὰ νὰ τὸ τραγουδοῦν, στὸ κείμενο ἔχομε μόνο τὴν ἐπωδ. — Ὁ Ρήγας καὶ ἡ Ρήνα γυρίζουν στὸ μέρος, πού ἔμειναν καὶ οἱ ἄλλοι· μιά χωριατοπούλα, πού τὴν εἶχε στείλει ὁ κ. Καλομοίρης, πηγαίνει, ἐκεῖ κοντὰ καὶ ὀριέγει τὴν κασιόκα τῆς· ἡ Βάσω τὴ βλέπει πρῶτῃ, τρέχει ἐκεῖ καὶ φω-

νάζει και της Ρήνας: «γάλα!»—Τά δυο παιδιά παίζουν πέρα σ' ένα ίσωμα. 'Η μητέρα γυρνούει τὸ Ρήγα, γιά νά νά πιη κι αὐτὸς γάλα, μὰ δὲν τὸν βρίσκει. 'Ἐξαφνα ἀκούει τὴν καμπάνα νά κτυπά. Γυρίζει, τὸν βλέπει και τὸν φωνάζει: «εἰ, ἔλα». 'Η μητέρα συγυρίζει τὸ καλάθι και ὁ Ρήγας κάθεται κοντά της. 'Η Βάσω πήγε, γιά νά πιη κι ἄλλο γάλα, μὰ εἶδε τὸ σκύλο των, τὸ Βελή, νά τὸ πίνη. Τότε θύμωσε και φωνάζοντας σήκωσε ἕνα λιθάρι, γιά νά τὸν χτυπήσῃ. 'Ο Ρήγας τὴν ἀκουσε και τῆς φώναξε δυνατά: «μὴ! μὴ!»

(Σελ. 6—11). 'Ο οἰκογένεια τοῦ κ. Καλομοῖρη γύρισε πάλι στὸ καλύβι, ποῦ ἔμενε. Μιά μέρα ἡ Ρήνα μὲ τὸ Ρήγα πήγαν περίπατο. 'Ο Ρήγας εἶδε μιὰ πεταλούδα και τὴν κυνηγῶσε. 'Η Ρήνα πήγε κι αὐτὴ νά τρέξῃ, ὅταν εἶδε μιὰ μηλιά φορτωμένη μῆλα. 'Ανέβηκε ἀπάνω, ἔκοψε ἕνα μῆλο και θέλησε νά τὸ ρίξῃ τοῦ Ρήγα κτλ.—Τὸ κλαδί ἔσπασε, ἡ Ρήνα ἔβγαλε μιὰ τρομαγμένη φωνὴ κι ἔπεσε κάτω. 'Ο Ρήγας γύρισε πίσω τρέχοντας, μὰ ἡ Ρήνα δὲν εἶχε πάθει τίποτε: γελούσε κι ἦταν ἔτοιμη νά σηκωθῆ. 'Η Ρήγας εἶδε, πὼς τὸ φόρεμα τῆς ἀδελφῆς του εἶχε σχιστῆ. Τῆς τὸ εἶδειζε τότε και τῆς εἶπε: «μῆλα, εἰ» κτλ. 'Η Ρήνα, ὅταν εἶδε τὸ φόρεμά της ἀπελπίστηκε, θύμωσε μὲ τὸ Ρήγα, ποῦ τὴν περιγελοῦσε, και τοῦ εἶπε μὲ παράπονο: «γέλα, Ρήγα, γέλα».—'Η Ρήνα ὄρθια τώρα κοιτάζει ἀπελπισμένη τὸ φόρεμά της και δὲν ἀκούει τὸ Ρήγα, ποῦ τῆς λέει νά γυρίσουν σπίτι. Τότε ὁ Ρήγας ἔκοψε ἕνα ἀγκάθι μεγάλο, τῆς τὸ εἶδειχε και τῆς ἔλεγε: «νά, βελόνα» κτλ.—Τὰ παιδιά γύρισαν στὸ καλύβι, ἡ μητέρα ράβει τὸ σκισμένο φόρεμα, ἡ Ρήνα τυλιγμένη μὲ μιὰ κουβέρτα κάθεται σ' ἕνα ἀναποδογυρισμένο κοφίνι, και ὁ Ρήγας και ἡ Βάσω χοροπηδοῦν γύρω της και φωνάζουν: «ἡ Ρήνα. . . » κτλ.—'Ο Βελῆς τραβᾷ τὴν κουβέρτα, ἡ Ρήνα τοῦ φωνάζει: «σιγά, Βελῆ. . . », αὐτὸς ὁμως δὲν ἀκούει. Τότε φώναξε στὴ μητέρα της και στὸ Ρήγα νά τῆ γλυτώσουν. 'Ο Ρήγας τρέχει μὲ γέλια και φωνές στὸ Βελῆ.—Μὰ ὁ Βελῆς ἐξακολουθεῖ τῆ δουλειά του. Τότε ὁ Ρήγας πήρε τὸ σχοινάκι, ποῦ ἔπαιξε ἡ Βάσω, τὸ κουλούρισε χάμω σὰ φίδι κτλ.

(Σελ. 12). 'Η γιαγιά πήγε ἀπὸ τὴν πόλη στὴν ἐξοχὴ κι ἔφερε στὰ ἐγγόνια της χίλια δυο καλούδια: τοὺς ἔφερε και ρόδια κτλ.—(Σελ. 14). 'Ἐνὼ τὰ παιδιά παίζουν, βλέπουν τὴ Ρόδα, τὴν ἀγελάδα τους, νά πλησιάσῃ. . . —(Σελ. 15). 'Η Βάσω παίρνει ἕνα βάζο και θέλει νά τὸ γεμίσει νερό, γιά νά πιη ἡ ἀγελάδα κτλ. κτλ.

Τὸ ἀλφαβητάριο αὐτὸ εἶναι βιβλίο ἐφαρμογῆς, ἡ διδασκαλία δηλαδή κάθε νέου ἀναγνωστικοῦ στοιχείου και ἡ ἀνάλυση και ἡ σύνθεση τῶν λέξεων θὰ γίνονται στὸν πίνακα, και μόνον ἄμα μάθουν τὰ παιδιά τὸ νέο γράμμα ἢ τὴ νέα συλλαβή, θὰ χρησιμοποιοῦν τὸ βιβλίο γιά τὴν ἐφαρμογὴ.

'Η σειρά ποῦ ἀκολουθοῦν στὸ ἀλφαβητάριο τὰ διάφορα εἶδη τῶν συλλαβῶν, εἶναι ἡ ἀκόλουθη: α') φωνῆεν μόνο του, β') σύμφωνο μὲ φωνῆεν, γ') φωνῆεν μὲ τελικὸ σύμφωνο (ἀρ-χίζω, σ. 31), δ') φωνῆεν μέσα σὲ δυὸ σύμφωνα (Ρή-γας, σ. 32), ε') δύο ἀρχικά σύμφωνα μὲ φωνῆεν (δα-σκά-λα, σ. 54), γ') φωνῆεν μὲ τρία σύμφωνα, δύο ἀρχικά και ἕνα τελικὸ ('Η-ρα-κλῆς, σ. 69), η') τρία ἀρχικά σύμφωνα και φωνῆεν (ἄ-σπρα) και θ') φωνῆεν μὲ τέσσερα σύμφωνα, τρία ἀρχικά και ἕνα τελικὸ (γλιστροῦν, σ. 72). Τὸ ντ (ντίν, σ. 67) τὸ παίρνομε γιά ἕνα φθόγγο. Στὴ σελ. 44 διδάσκονται οἱ δίφθογγοι ση, εἰ κτλ. (ἄη-δόνι, χαϊδεύω, λέει).

'Αναλυτικώτερες ὁδηγίες γιά τὴ διδασκαλία δημοσιεύονται στὴν ἐκδοση τὴν εἰδικὴ γιά τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ («'Αλφαβητάριο γιά τὸ δάσκαλο»). 'Εκεῖ θίνομε και τὴ μουσικὴ τῆς πεταλούδας (βλέπε παραπάνω).

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΤΟΥ Β' ΜΕΡΟΥΣ

	Σελ.		Σελ.
§ 1.	Ἡ κούκλα μας κοιμάται... 71	§ 14.	Μιά πεταλούδα (ποίημα). 99
§ 2.	Ὁ μπαλωμένος..... 74	§ 15.	Ἡ βαρκούλα 101
§ 3.	Τὸ κατσικάνι (ποίημα).... 76	§ 16.	Τὸ ποταμόκι (ποίημα) .. 103
§ 4.	Ἐνα μυρμηγκι στὸν ἥλιο.. 70	§ 17.	Οἱ βάρτραχοι καὶ τὸ θηρίο 103
§ 5.	Τὸ σπῆτι τοῦ μύρμηγκα.. 80	§ 18.	Στολίζεν τὸν Ἐπιτάφιο. 105
§ 6.	Οἱ πελαργοὶ 81	§ 19.	Περνᾶ ὁ Ἐπιτάφιος 108
§ 7.	Ὁ παπα - Θύμιος ξέρει πιὸ πολλὰ ἀπὸ μένα..... 82	§ 20.	Ἡ γιαγιά ἄρχισε τὸ πα- ραμῦθι..... 110
§ 8.	Ἡ τυφλόμυγα 85	§ 21.	Ἡ Ἀνάσταση..... 120
§ 9.	Μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι... 39	§ 22.	Ἡ κλώσα..... 123
§ 10.	Ἡ Βάσω ἀλλάζει τὴν προ- σευχή της (ποίημα)..... 92	§ 23.	Ἡ κλώσα (ποίημα)..... 126
§ 11.	«Αὐτὸ λέγω κι' ἐγὼ» εἶπεν ἡ Βάσω 92	§ 24.	Κουτὰ στὴ θάλασσα..... 127
§ 12.	Οἱ ἀετοὶ..... 94	§ 25.	Πρωτομογιὰ..... 132
§ 13.	Τὸ περιβόλι..... 97	§ 26.	Ἦλθε τὸ καλοκαίρ' 135
		§ 27.	Καλοκαίρι (ποίημα)..... 136
		§ 28.	Ἡ μυγδαλιὰ (ποίημα) .. 137
